

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1060/2009 o bonitetnih agencijah

(COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD))

(2012/C 181/13)

Poročevalec: **g. PÁLENÍK**

Svet in Evropski parlament sta 13. decembra 2011 oziroma 30. novembra 2011 sklenila, da v skladu s členoma 114 in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1060/2009 o bonitetnih agencijah
COM(2011) 747 final – 2011/269 (COD).

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. marca 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 479. plenarnem zasedanju 28. in 29. marca 2012 (seja z dne 29. marca) s 118 glasovi za, 32 glasovi proti in 15 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 To mnenje je bilo pripravljeno v povezavi s sprejetjem predloga Komisije, katerega cilj je odpraviti velike pomanjkljivosti pri preglednosti, neodvisnosti, navzkrižju interesov in kakovosti postopkov, ki se uporabljajo pri pripravi bonitetnih ocen. EESO pozdravlja cilj predlagane uredbe, da odpravi te pomanjkljivosti, vendar meni, da se je Komisija na to situacijo odzvala prepozno in ne dovolj odločno.

1.2 Bonitetne agencije imajo pomembno vlogo na svetovnih finančnih trgih, ker številni tržni udeleženci uporabljajo njihove bonitetne ocene. Tako imajo precejšen vpliv na sprejemanje utemeljenih naložbenih in finančnih odločitev. Zato je ključnega pomena, da se bonitetne ocene dajejo v skladu z načeli integritete, preglednosti, odgovornosti in dobrega upravljanja, k čemur trenutna uredba o bonitetnih agencijah že pomembno prispeva.

1.3 EESO meni, da trgi niso zmožni samoregulacije, zato je ključna uvedba najstrožjih predpisov, ki se prav tako strogo izvajajo in nadzirajo. Vendar pa predlog ne navaja jasno, kako naj bi se izvajal nadzor. EESO poleg tega resno dvomi, da je mogoče želene rezultate dobiti samo z zaostritvijo pravil. Nasprotno, to bi lahko pripomoglo k še večjemu zmanjšanju odgovornosti različnih organov nadzora, ki bi morali biti ravno obratno bolj vključeni v vrednotenje ocen teh agencij.

1.4 EESO meni, da je treba evropsko razsežnost iz predlagane uredbe na pogajanjih držav G20 kar najbolj izkoristiti, da bi te države začele izvajati podobne predpise in bi s tem zagotovili skladnost po vsem svetu.

1.5 Da bi se zagotovil večji razpon bonitetnih ocen, je v predlogu predvidena obvezna rotacija bonitetnih agencij, ki te ocene zagotavljajo. Vendar pa EESO izraža dvom, ali bo ta predpis dejansko zagotovil zelene rezultate.

1.6 Odbor meni, da je ena največjih težav verodostojnost bonitetnih ocen agencij, večina katerih ima sedež v ZDA in so izpostavljena številnim navzkrižjem interesov. Zato EESO Komisijo poziva k ustanovitvi neodvisne evropske bonitetne agencije, ki bi ob spoštovanju skupnega interesa lahko izdajala ocene državnega dolga. Bonitetne agencije v preteklosti niso uspešno napovedovale razvoja dogodkov, kar je prav tako omajalo njihovo verodostojnost. Kljub jasnim znakom na trgu in gospodarskim trendom niso bile zmožne ali željne pravočasno prepoznati naložbenih tveganj in v številnih primerih posledično niso opravile svoje temeljne funkcije.

1.7 Prav zaradi nesposobnosti bonitetnih agencij, da pravilno napovedo prihodnji razvoj dogodkov, zlasti pa zaradi določene mere samouresničenja bonitetnih ocen, je treba temeljiteje preučiti nezadostno preglednost njihovih metod pri pripravi bonitetnih ocen.

1.8 EESO izraža resne dvome o neodvisnosti bonitetnih ocen zlasti zaradi načela „izdajatelj plača“. Še več, prepričan je o delnem pomanjkanju njihove neodvisnosti. Seveda je v interesu izdajatelja, da zagotovi najboljšo možno bonitetno oceno, kar poraja dvome o neodvisnosti dane ocene. Za to oceno se pogosto skriva špekulativni manever, ki ga narekuje vsaj učinek objave.

1.9 Ključnega pomena je, da se vse obravnavane točke iz predloga dejansko upoštevajo in uresničijo. Zagotoviti je treba njihovo spoštovanje na ravni EU in na nacionalni ravni. Odbor meni, da bo moral Evropski organ za vrednostne papirje in trge pridobiti pooblastila, s katerimi bo zagotovil to spoštovanje.

1.10 V zvezi s tem EESO pozdravlja spremembe glede civilne odgovornosti bonitetnih agencij in poziva Komisijo, naj zagotovi boljšo dejansko zaščito potrošnikov finančnih produktov, in sicer z uvedbo učinkovitih pravnih sredstev, ki bodo omogočila uveljavljanje njihovih pravic in dostop do odškodnin ter bodo ohranila sankcije, ki jih nadzorni organ izreče agenciji.

1.11 Navzkrižje interesov ostaja temeljni problem, predlog pa vsebuje več ukrepov za rešitev tega problema. Vendar pa EESO vnovič poudarja, da ti ukrepi ne zadostujejo za doseg zažrtanega cilja. Razlog je v modelu „izdajatelj plača“, zlasti, ko gre za izdajo zaprosenih bonitetnih ocen in bonitetnih ocen držav. Negativne ocene in obeti glede državnega dolga koristijo kupcem izdanih obveznic zlasti zaradi višjih obrestnih mer in premij za tvegaje, v nekaterih primerih pa so kupci obenem tudi izdajatelji, ki bonitetnim agencijam plačajo za oceno njihovih finančnih instrumentov, zaradi česa bi lahko prišlo do navzkrižja interesov.

1.12 EESO ne pozdravlja le prizadevanj za odpravo več težav (preglednost, navzkrižje interesov, neodvisnost in konkurenca) in zaostritev pregledov delovanja bonitetnih agencij (ključni akterji na finančnih trgih), ampak tudi dejstvo, da uredba iz leta 2011 upošteva tudi nekatera pomembna vprašanja, zlasti oblikovanje evropskega okvira za nadzor bonitetnih agencij ⁽¹⁾.

1.13 Po mnenju EESO vprašanje v zvezi z bonitetnimi agencijami vsekakor ni samo pravno, temveč prej politično vprašanje. Torej je najboljši način za zaščito državnega dolga pred – pogosto katastrofalnimi – posledicami ocen agencij, poleg boljših in manj obsežnih predpisov, naslednji:

- prepovedati agencijam izdajanje mnenj o državnem dolgu;
- razširiti mandat ECB, ga izenačiti z mandatom vseh drugih centralnih bank v svetu in tako odpraviti njeno zdajšnje pomanjkljivost;
- izboljšati zdajšnje upravljanje državnih dolgov območja eura (mnenje ECO/307-CESE 474/2012).

2. Obrazložitev

2.1 Trenutna vse globlja kreditna kriza je povezana s prejšnjo krizo bančnega sektorja, ki so jo povzročile hude

pomanjkljivosti pri regulaciji in nadzoru finančnih ustanov, na katero pa se je Evropska skupnost odzvala hitro in ustrezno s sprejetjem Uredbe (ES) št. 1060/2009. Nova kriza izpostavlja potrebo po nadaljnjih izboljšavah pri učinkovitosti več dejavnosti na področju regulacije in nadzora finančnih ustanov. Uredba (ES) št. 1060/2009 o bonitetnih agencijah določa stroga pravila ravnanja za bonitetne agencije s primarnim namenom zmanjšati možna navzkrižja interesov in zagotoviti visoko kakovost ter preglednost bonitetnih ocen in postopka bonitetnega ocenjevanja.

2.2 Ne smemo pozabiti, da bonitetne agencije niso zmožne napovedati dejanskega prihodnjega razvoja, kar pomeni, da imajo popolnoma negativen vpliv na gospodarstva držav. Seznam dvomljivih odločitev agencij je dolg, tukaj je le nekaj primerov:

- leta 1975 je mesto New York tik pred objavo bankrota (prenehanjem plačil) dobilo zelo ugodno bonitetno oceno;
- nedolgo zatem je bonitetna agencija Standard and Poor's investitorjem zagotovila, da je gospodarstvo okrožja Orange v Kaliforniji v dobrem stanju in se dobro upravlja, in to kljub temu, da je 2 milijardi USD izginilo zaradi špekulacij z izvedenimi finančnimi instrumenti; agencija se je zatem soočila s številnimi tožbami ⁽²⁾;
- znanih je več drugih primerov, kot so na primer hedge sklad Long Term Capital Management, banka Bank of Credit and Commerce International (BCCI), propad hranilnic v ZDA in stečaj goljufivih podjetij Enron, Worldcom, Tyco itd. ter banka Lehman Brothers ⁽³⁾;
- pred finančno krizo so agencije dajale tudi najbolj dvomljivim hipotekarnim posojilom (z velikim tveganjem) bonitetno oceno AAA, ki je investitorje, vključno s pokojninskimi skladi, prepričala, da jih kupujejo v velikih količinah ⁽⁴⁾;
- pred izbruhom finančne krize leta 2008 so bonitetne hiše soglasno dajale najvišje bonitetne ocene bankam in skladom, ki so imeli v lasti ničvredne vrednostne papirje, ustvarjene na podlagi špekulacij, kot je bil to primer pri ameriški zavarovalnici AIG ⁽⁵⁾;
- bonitetna agencija Standard and Poor's je na primer decembra 2009 javnemu grškemu dolgu dala oceno A-, tj. enako oceno kot Estoniji, ki se je takrat pripravljala na vstop v euroobmočje ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Ibrahim Warde, „Ces puissantes officines qui notent les Etats“, Le Monde diplomatique, februar 1997.

⁽³⁾ Marc Roche, „Le capitalisme hors la loi“, Éditions Albin Michel 2011, str. 70.

⁽⁴⁾ Joseph E. Stiglitz, „Le triomphe de la cupidité“, Les lines qui libèrent 2010, str. 166.

⁽⁵⁾ Hervé Kempf, „L'oligarchie ça suffit, vive la démocratie“, Éditions du Seuil, Paris 2011, str. 72.

⁽⁶⁾ Prav tam.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o bonitetnih agencijah, UL C 54, 19.2.2011, str. 37.

2.3 Zdaj, ko se vsa Evropa utaplja v dolžniški krizi in je čedalje več držav na meji bankrota, bo izredno pomembno, da Komisija stori vse, kar lahko, da spodbudi vnovično gospodarsko rast. Trenutni predlog je dober instrument za okrepitev tega prizadevanja, vendar mora biti bolj ambiciozen.

2.4 Pomanjkljiv je v svojem pristopu k bonitetnim ocenam javnega dolga – da ne omenjamo, da je sam namen teh ocen vprašljiv, saj države z enako bonitetno oceno plačujejo različne obresti. Iz tega izhaja tudi nerešeno vprašanje politične vrednosti bonitetnih ocen agencij.

2.5 Evropska komisija je v posvetovalnem dokumentu ⁽⁷⁾, ki je bil pripravljen na podlagi javnega posvetovanja v letu 2010, določila možnosti za reševanje problemov v zvezi s prekomernim zanašanjem tržnih udeležencev na bonitetne ocene in opozorila, da je treba uvesti neodvisne ocene kreditnega tveganja investicijskih družb, podpreti večjo konkurenco na trgu bonitetnega ocenjevanja in uvesti civilno odgovornost bonitetnih agencij ter opozorila na možnosti za rešitev morebitnega navzkrižja interesov, ki izhaja iz uporabe modela „izdajatelj plača“.

2.6 Več sodelujočih pri javnem posvetovanju, ki je v organizaciji Evropske komisije potekalo med 5. novembrom 2010 in 7. januarjem 2011, je izrazilo zaskrbljenost zaradi prekomernega ali celo sistematičnega zanašanja na bonitetne ocene in podprlo postopno zmanjšanje sklicevanja na bonitetne ocene v zakonodaji. Istočasno so poudarili, da bo iskanje ustreznih instrumentov, ki bodo nadomestili bonitetne ocene, pomembno za doseganje rešitve.

2.7 Evropski parlament je v svoji nezakonodajni resoluciji o bonitetnih agencijah z dne 8. junija 2011 ⁽⁸⁾ tudi potrdil potrebo po izboljšanju zakonodajnega okvira za bonitetne agencije in sprejetju ustreznih ukrepov za zmanjšanje prekomernega zanašanja na bonitetne ocene.

2.8 Na zasedanju Evropskega sveta z dne 23. oktobra 2011 ⁽⁹⁾ je bilo sklenjeno, da krepitev finančnih ureditev ostaja ključna prednostna naloga EU, Evropski svet pa je pozdravil napredek, ki je bil po letu 2008 dosežen z reformo regulativnega in nadzornega okvira, vendar pa so voditelji pozvali k ohranitvi prizadevanj za opredelitev in obravnavo slabosti finančnega sistema, da bi preprečili prihodnje krize.

2.9 Na mednarodni ravni je Odbor za finančno stabilnost (FSB) oktobra 2010 izdal načela za zmanjšanje zanašanja organov oblasti in finančnih institucij na ocene bonitetnih agencij ⁽¹⁰⁾. V načelih, ki so bila odobrena na vrhu držav G20 v Seulu novembra 2010, se poziva k odpravi ali nadomestitvi

sklicevanj na takšne ocene v zakonodaji, kjer so na voljo ustrezni alternativni standardi kreditne sposobnosti, in k zahtevi za vlagatelje, da pripravijo lastne ocene kreditne sposobnosti.

2.10 Uredbo (ES) št. 1060/2009 o bonitetnih agencijah je bilo treba spremeniti, da bi zlasti zmanjšali morebitna tveganja, povezana s prekomernim zanašanjem tržnih udeležencev na bonitetne ocene, obravnavali visoko stopnjo koncentracije na trgu bonitetnega ocenjevanja, določili civilno odgovornost bonitetnih agencij do vlagateljev, obravnavali navzkrižje interesov, ki izhaja iz uporabe modela „izdajatelj plača“, ter strukturo delničarjev bonitetnih agencij.

3. Povzetek sprememb Uredbe (ES) št. 1060/2009

3.1 Razširitev področja uporabe uredbe na obete glede bonitetne ocene

3.1.1 Predlog Komisije razširja področje uporabe pravil o bonitetnih ocenah na „obete glede bonitetne ocene“, kadar je to primerno. Pomen obetov glede bonitetne ocene za vlagatelje in izdajatelje ter njihovi učinki na trge se lahko primerjajo s pomenom in učinki bonitetnih ocen, zato morajo bonitetne agencije navesti časovno obdobje, znotraj katerega se pričakuje sprememba bonitetne ocene.

3.2 Spremembe v zvezi z uporabo bonitetnih ocen

Predlog uredbe o bonitetnih agencijah tudi dodaja določbo, ki določene finančne institucije obvezuje, da opravijo lastne ocene kreditnega tveganja, da bi zmanjšali prekomerno ali celo sistematično zanašanje na zunanje bonitetne ocene pri ocenjevanju kreditne kakovosti sredstev.

3.3 Spremembe v zvezi z neodvisnostjo bonitetnih agencij

3.3.1 Neodvisnost bonitetnih agencij je treba v okviru trenutnega modela „izdajatelj plača“ okrepiti, da se poveča verodostojnost bonitetnih ocen.

3.3.2 Eden od vidikov krepitev neodvisnosti, in sicer z odpravo navzkrižja interesov, je pravilo, da vsak delničar ali član bonitetne agencije, ki ima najmanj 5-odstotni delež v bonitetni agenciji, ne sme imeti več kot 5-odstotnega deleža v kateri koli drugi bonitetni agenciji, razen če zadevne agencije niso del iste skupine bonitetnih agencij.

3.3.3 Uvaja se pravilo rotacije bonitetnih agencij, ki jih izdajatelj najame za ocenitev bodisi samega izdajatelja bodisi njegovih dolžniških instrumentov. Odhajajoča bonitetna agencija mora tudi prihajajoči bonitetni agenciji odstopiti vse dokumente z zadevnimi informacijami.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/agencies/summary-responses-cra-consultation-20110704_en.pdf.

⁽⁸⁾ <http://www.europarl.europa.eu/oel/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2302>.

⁽⁹⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdta/en/ec/125496.pdf

⁽¹⁰⁾ http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_101027.pdf.

3.3.4 Istočasno se pravilo o notranji rotaciji prilagodi, s čimer se prepreči prehod ocenjevalcev k drugi bonitetni agenciji skupaj z dokumentacijo o stranki.

3.3.5 Bonitetna agencija ne sme izdati bonitetnih ocen, če obstaja navzkrižje interesov zaradi vključenosti posameznikov, ki so imetniki več kot 10-odstotnega deleža kapitala ali glasovalnih pravic v bonitetni agenciji ali ki imajo kak drug pomemben položaj.

3.3.6 Posamezniki, ki so imetniki več kot 5-odstotnega deleža kapitala ali glasovalnih pravic v bonitetni agenciji ali ki imajo kak drug pomemben položaj, ne smejo opravljati posvetovalnih ali svetovalnih storitev za ocenjevani subjekt.

3.4 *Spremembe v zvezi z razkritjem informacij o metodologijah bonitetnih agencij, bonitetnih ocenah in obetih glede bonitetne ocene*

3.4.1 Predlagajo se postopki priprave novih metodologij ocenjevanja ali spremembe obstoječih metodologij, v ta proces pa mora biti vključeno tudi posvetovanje z zainteresiranimi stranmi. Evropski organ za vrednostne papirje in trge (ESMA) bo kot pristojni organ ocenil skladnost predlaganih novih metodologij bonitetnega ocenjevanja z obstoječimi zahtevami – te metodologije se bodo lahko uporabljale le, če jih ESMA odobri.

3.4.2 Če se odkrijejo napake v metodologijah bonitetnih agencij, morajo biti agencije zavezane, da te napake odpravijo in o njih obvestijo ESMA, ocenjevane subjekte in splošno javnost.

3.4.3 Bonitetne agencije morajo izdajateljem vsaj en delovni dan pred objavo bonitetne ocene ali obetov glede njih zagotoviti informacije o glavnih razlogih za oceno oziroma obete, tako da ima ocenjevani subjekt možnost ugotoviti morebitne napake v oceni.

3.4.4 Bonitetne agencije morajo redno razkrivati informacije o vseh subjektih ali dolžniških instrumentih, ki so ji bili predloženi v prvi pregled ali predhodno ocenjevanje.

3.5 *Spremembe v zvezi z bonitetnimi ocenami držav*

3.5.1 V okviru prizadevanj za izboljšanje kakovosti bonitetnih ocen držav se bodo predpisi za te ocene poosttrili, pogostost ocen pa se bo povečala na vsaj eno oceno vsakih 6 mesecev.

3.5.2 Da bi povečali stopnjo preglednosti in razumevanja med uporabniki, bi morale biti bonitetne agencije obvezane objaviti celotno raziskovalno poročilo ob izdaji ali spremembi bonitetnih ocen držav.

3.5.3 Poleg tega bodo bonitetne agencije zagotovile razčlenjene podatke o svojem prometu, vključno s podatki o ustvarjenih honorarjih po različnih razredih finančnih instrumentov. Na podlagi teh informacij bi se morala omogočiti ocena glede tega, koliko bonitetne agencije uporabljajo svoje vire pri izdaji bonitetnih ocen držav.

3.6 *Spremembe v zvezi s primerljivostjo bonitetnih ocen in honorarjev za bonitetne ocene*

3.6.1 Vse bonitetne agencije bodo morale sporočati svoje bonitetne ocene ESMA, ki bo objavil dostopne bonitetne ocene dolžniških instrumentov v obliki Evropskega indeksa bonitetnega ocenjevanja (EURIX).

3.6.2 ESMA bo za Komisijo pripravila osnutke tehničnih standardov za usklajene ocenjevalne lestvice. Vse bonitetne ocene bodo v skladu z istimi standardi lestvice, da se tako zagotovi lažja primerjava bonitetnih ocen.

3.6.3 Honorarji za zagotavljanje bonitetnih ocen ne smejo biti diskriminatorni in morajo biti brezpogojni, upoštevati morajo tudi dejanske stroške in pregledno oblikovanje cen ter ne smejo biti odvisni od rezultata ocene. Bonitetne agencije bi morale zagotoviti letni seznam honorarjev, zaračunanih strankam za posamezne storitve.

3.6.4 ESMA bi morala izvajati tudi nekatere dejavnosti glede spremljanja koncentracije na trgu, tveganj, ki izhajajo iz visoke koncentracije, in vpliva na celotno stabilnost finančnega sektorja.

3.7 *Spremembe v zvezi s civilno odgovornostjo bonitetnih agencij do vlagateljev*

3.7.1 Komisija v novih določbah predlaga možnost vložitve odškodninskega zahtevka zaradi kršitve obveznosti iz uredbe o bonitetnih agencijah, bodisi namerno bodisi iz hude malomarnosti, če je ta kršitev vplivala na bonitetno oceno, na katero se je vlagatelj zanašal.

3.8 *Druge spremembe*

3.8.1 Področje uporabe uredbe je v zvezi z nekaterimi točkami o bonitetnih agencijah ustrezno razširjeno, tako da zajema „certificirane“ bonitetne agencije, ustanovljene v tretjih državah.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Predlog Komisije ustrezno spreminja trenutno uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1060/2009, zlasti kar zadeva prekomerno zanašanje tržnih udeležencev na bonitetne ocene, visoko stopnjo koncentracije na trgu bonitetnega ocenjevanja, civilno odgovornost bonitetnih agencij do vlagateljev, navzkrižje interesov v zvezi z modelom „izdajatelj plača“ in strukturo delničarjev bonitetnih agencij. Vendar pa Odbor ugotavlja, da uredba ponekod ni dovolj natančna, nekateri njeni deli pa so ohlapni. Prepričan je, da bo končna različica uredbe – kjer je to možno in zaželeno – bolj specifična, jasnejša in manj dvoumna.

4.2 EESO izraža dvome glede dejanske zanesljivosti prihodnjega samoocenjevanja kreditnega tveganja in posledičnega zanašanja nanj. Razlog je v tem, da trenutno najzanesljivejše bonitetne ocene pripravljajo agencije s sedežem izven EU. Če se bodo finančne institucije še naprej zanašale na bonitetne ocene, je predlagana uredba obsojena na neuspeh. Obenem ostaja sporno vprašanje, kako bo Komisija predpisala takšno ocenjevanje.

4.3 Isto velja za predlagano pravilo rotacije: tudi če bi to pravilo spodbudilo oblikovanje nove agencije za razširitev področja uporabe uredbe, bi bila ta nova agencija najverjetneje pod vplivom stališč uveljavljenih agencij, zato ne bi bila zagotovljena pričakovana različnost mnenj.

4.4 EESO izraža resne dvome o neodvisnosti zagotovljenih bonitetnih ocen, zlasti zaradi mehanizma „izdajatelj plača“, tudi v primeru bonitetnih ocen držav, ki vplivajo na obrestne mere, ki jih suverene države plačujejo finančnim institucijam in drugim kupcem svojega dolga. EESO zato predlaga, da Komisija začne obravnavati delovanje finančnih trgov kot celoto in jih začne urejati s strožjo zakonodajo.

4.5 EESO podpira preglede načina plačevanja posameznih analitikov in ločevanje tega plačevanja od rezultatov bonitetne ocene. Vendar pa ni jasno, katere oprijemljive ukrepe želi ESMA sprejeti za spremljanje spoštovanja tega predloga. Odbor zato predlaga natančnejšo preučitev tega vprašanja.

5. Posebne ugotovitve

5.1 EESO vnovič poudarja, da je treba zagotoviti skladnost z določenim pravnim okvirom, zlasti pa bi bilo treba določiti kazni za vodje in odgovorne osebe evropskih in mednarodnih nadzornih organov, če ne opravljajo svojih dolžnosti, zaradi škode, ki jo to lahko ima za banke in pravilno delovanje finančnih institucij ter gospodarstvo, podjetja in državljane.

5.2 EESO pozdravlja okrepljena prizadevanja za varstvo potrošnikov finančnih produktov z uvedbo civilne odgovornosti bonitetnih agencij, pri čemer sta Evropski parlament in Svet upoštevala prejšnje mnenje EESO⁽¹⁾. Vendar pa meni, da mora biti ta del bolj podroben in veliko jasnejši. Mora biti tudi jasno povezan s sankcijami, ki jih ESMA lahko izreče.

5.3 EESO izraža dvom glede prizadevanj v uredbi za ustvarjanje večje konkurence na trgu bonitetnega ocenjevanja z uvedbo usklajene ocenjevalne lestvice. Kljub temu v določeni meri podpira predlog, saj ta zagotavlja boljšo primerljivost bonitetnih ocen.

5.4 EESO meni, da Komisija mora v svojih prizadevanjih za izboljšanje kakovosti, preglednosti, neodvisnosti in raznolikosti stališč ter konkurence pri zagotavljanju bonitetnih ocen ustanoviti neodvisno evropsko bonitetno agencijo, ki bi izdajala neodvisne bonitetne ocene o državnem dolgu, in tako zavarovati skupni interes.

5.5 EESO se strinja, da je treba omejiti lastništvo v bonitetnih agencijah, da se obravnavajo kot neodvisne, vendar bi raje videl

zagotovilo, da so popolnoma neodvisne. Istočasno je treba zagotoviti, da noben vlagatelj nima v lasti – niti posredno – več kot določeni odstotni delež kapitala bonitetne agencije.

5.6 EESO izraža zaskrbljenost, da niti ureditev, v skladu s katero udeleženci na finančnih trgih sami pripravijo svoje bonitetne ocene in se zmanjša zanašanje na zunanje bonitetne ocene, ne bo zagotovila objektivnosti odločitev udeležencev na finančnih trgih ali širšega nabora mnenj. Odbor istočasno izraža dvome, da so manjše finančne institucije zmožne oblikovati enote za analizo, ki bodo pripravljale te bonitetne ocene.

5.7 EESO izraža določene dvome glede uporabe zakonodaje za civilno odgovornost bonitetnih agencij, ker so te agencije že pogosto izdale netočne bonitetne ocene, ne da bi odgovarjale za svoje napake – razen v nekaj primerih. EESO zato ni prepričan, da bo predlagana uredba to lahko spremenila. EESO istočasno meni, da bi bilo ustrezno na kar se da usklajen in učinkovit način okrepiti civilno odgovornost institucij, ki uporabljajo bonitetne ocene pri zagotavljanju določenih storitev, podobno kot so banke odgovorne za dajanje naložbenih nasvetov.

5.8 Odbor meni, da se je treba osredotočiti na pregled nadzora bonitetnih agencij, ki v tem trenutku ni dovolj obsežen in bi moral biti kolikor se da sistematičen, usklajen in obsežen.

5.9 EESO meni, da so predlagana pravila glede navzkrižja interesov ključnega pomena, vendar pa je predlog preveč ohlapen glede pomembnih točk, ki morajo vsebovati več podrobnosti, zlasti kar zadeva opredelitev obveznosti različnih institucij, ki nadzirajo skladnost.

5.10 EESO je prišel do enakega zaključka glede tehničnih vidikov in načina dejanske opredelitve Evropskega indeksa bonitetnega ocenjevanja (EURIX) ter se na tem mestu sprašuje, ali lahko takšen indeks dejansko zagotovi kakršne koli dodatne informacije.

5.11 Predlog se sklicuje na bonitetne ocene držav, vendar natančno ne opredeljuje, na kaj se nanaša izraz „država“. To je pomembno, ker na finančno stanje države vplivajo tudi njeni socialni skladi in skladi za zdravstveno zavarovanje, ki so neposredno ali posredno povezani z nacionalnim proračunom. Javnost ima pravico vedeti, ali je ogrožena varnost zagotavljanja njihovih zdravstvenih ali socialnih storitev.

5.12 Bonitetne ocene držav morajo biti zelo natančno opredeljene, saj vplivajo na več vidikov delovanja države na finančnih trgih. Komisija naj bonitetnim ocenam držav zato nameni večjo pozornost in pripravi natančnejši odgovor.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o bonitetnih agencijah, UL C 54, 19.2.2011, str. 37.

5.13 Eno od glavnih nerešenih vprašanj ostaja pomanjkanje neodvisnosti bonitetnih agencij, kar je zlasti posledica uporabe modela „izdajatelj plača“, zaradi česar je videti, da ocene koristijo izdajatelju in ne potrebam investitorja. EESO meni, da uvedba pravila o rotaciji ne bo zadosten regulativni ukrep za dosego napredka glede načela „izdajatelj plača“. Zato predlaga razmislek o drugih možnostih, da se omejijo možnosti izdajateljev, da izberejo bonitetno agencijo, ki jim najbolj ustreza.

5.14 EESO meni, da pravilo rotacije, kot je predlagano, ni dovolj ambiciozno, da bi izpolnilo pričakovanja, ki bi jih spodbujala njegova uvedba, zlasti kar zadeva ustvarjanje dovolj novih tržnih priložnosti. Odbor zato meni, da bi uredba morala določati krajša obdobja, v katerih izdajatelj lahko uporablja storitve iste bonitetne agencije, ali daljša obdobja, v katerih jih ne sme uporabljati. Druga možna rešitev je, da se bonitetne agencije izbirajo z žrebom. EESO tudi predlaga, da se beseda „zaporednih“ črta iz besedne zveze „deset zaporednih dolžniških instrumentov“ v ustreznih členih.

V Bruslju, 29. marca 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

PRILOGA

k mnenju Odbora

Skupščina je zavrnila naslednje besedilo mnenja strokovne skupine (namesto njega je bil sprejet amandma), ki je sicer dobilo več kot četrtno glasov.

Točka 5.4

EESO meni, da Komisija mora v svojih prizadevanjih za izboljšanje kakovosti, preglednosti, neodvisnosti in raznolikosti stališč ter konkurence pri zagotavljanju bonitetnih ocen ustanoviti neodvisno evropsko bonitetno agencijo, ki bi izdajala neodvisne bonitetne ocene (za katere bi izdajatelj plačal), ne bi pa izdajala bonitetnih ocen držav in se tako izognila morebitnim obtožbam glede navzkrižja interesov.

To besedilo mnenja strokovne skupine je bilo zavrnjeno z 78 glasovi proti, 55 glasovi za in 13 vzdržanimi glasovi.
